

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี เพื่อการวางแผนการควบคุมภายในของ บริษัท จอร์จ เจนเซน (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเป็นโรงงานผลิตและส่งออกอัญมณีโดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

การศึกษาการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีได้แบ่งตามประเภทของวงจรรายการค้าทั้ง 4 วงจร ได้แก่ วงจรรายได้ วงจรรายจ่าย วงจรการผลิต และวงจรบัญชีแยกประเภท โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลระบบสารสนเทศทางการบัญชีจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้บริหาร และพนักงานปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง โดยแสดงเป็นผังทางเดินเอกสาร เพื่อทำความเข้าใจการนำข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้ในการควบคุมภายในกิจการได้ง่ายขึ้น และการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อเป็นกรอบในการประเมินการควบคุมภายในของกิจการที่มีอยู่ในปัจจุบันเปรียบเทียบกับแนวทางการควบคุมภายในตามทฤษฎีพร้อมเสนอแนะแนวทางแก้ไข

สรุปผลการศึกษา

มีการแบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการศึกษาพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามสำหรับการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีและการควบคุมภายในของบริษัท ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 30 ปีและอายุระหว่าง 30-40 ปี มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี โดยมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในระบบสารสนเทศทางการบัญชีของกิจการและมีระยะเวลาทำงานในหน้าที่ดังกล่าวมากกว่า 4 ปี

ส่วนที่ 1 การประเมินระบบการควบคุมภายในของกิจการและศึกษาระบบสารสนเทศทางการบัญชี เพื่อการควบคุมภายใน

เป็นการประเมินผลการควบคุมภายในของ บริษัท จอร์จ เจนเซน (ประเทศไทย) จำกัด ทั้ง 4 วงจรการค้า โดยใช้กรอบการบริหารความเสี่ยง (COSO Enterprise Risk Management Framework) ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมาเป็นแนวทางการการควบคุมภายใน โดยแบ่งตามกิจกรรมในวงจรต่างๆ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

วงจรรายได้

จากการประเมินผลการควบคุมภายในของวงจรรายได้พบว่า กิจกรรมมีการใช้แนวทางการควบคุมภายใน และไม่มีการใช้แนวทางการควบคุมภายใน โดยกิจกรรมด้านการตลาดและการให้สินเชื่อ ไม่มีแนวทางการควบคุมภายใน เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่มีสำนักงานใหญ่เป็นลูกค้าเพียงแห่งเดียวโดยกิจการเป็น โรงงานผลิตและส่งสินค้าจำหน่ายให้สำนักงานใหญ่เพื่อกระจายสินค้าตามหน้าร้านทั่วโลก จึงไม่จำเป็นต้องมีการอนุมัติสินเชื่อ

กิจกรรมการขายมีการแบ่งแยกหน้าที่ กำหนดราคาขาย และควบคุมตรวจสอบอยู่เสมอ และมีการกำหนดอำนาจอย่างเหมาะสมรวมทั้งการอนุมัติการขายก่อนส่งมอบสินค้า แต่กิจการไม่ได้กำหนดนโยบายการควบคุมภายในสำหรับลูกหนี้ คือ กิจกรรมการขายการเก็บเงินจากลูกค้า และการติดตามหนี้หรือการไม่ทำ L/C (Letter Credit) เนื่องจากเป็นสำนักงานใหญ่หรือบริษัทในเครือเดียวกัน ดังนั้นผู้บริหารจึงเห็นว่ากิจกรรมเหล่านี้มีความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นค่อนข้างน้อย สำหรับกิจกรรมการรับคำสั่งซื้อและการจัดส่งสินค้า กิจการใช้นโยบายการควบคุมภายในที่ดีโดยการแบ่งแยกหน้าที่อย่างเหมาะสมและทำประกันความเสียหายจากการขนส่ง มีการอนุมัติในการส่งสินค้า การชดเชยและการรับคืนสินค้าทุกครั้ง แต่ไม่ได้ติดตามรายการชดเชย การรับคืนเป็นประจำทุกเดือน

และด้วยเหตุผลที่เงินหมุนเวียนทั้งหมดของกิจการในการซื้อวัตถุดิบได้มาจากการชำระสินค้าของสำนักงานใหญ่ เพื่อนำมาผลิตสินค้าตามคำสั่งผลิต แต่อย่างไรก็ตามกิจการยังมีการนำรายงานเพื่อผู้บริหารมาใช้ในการบริหารงาน และการใช้แนวทางการควบคุมภายในของระบบลูกหนี้ อาทิ การจัดทำบกระทบยอดระหว่างบัญชีลูกหนี้กับบัญชีลูกหนี้รายตัว

วงจรรายจ่าย

จากการประเมินผลการควบคุมภายในของวงจรรายจ่าย พบว่ากิจกรรมใช้แนวทางการควบคุมภายในเป็นส่วนใหญ่ โดยกิจกรรมมีการใช้การควบคุมภายในในการจัดหา การตรวจรับสินค้า การจ่ายชำระหนี้ ด้านระบบเจ้าหนี้และการควบคุมเงินสดย่อย แต่อย่างไรก็ตามในแต่ละกิจกรรมยังมีส่วนงานที่ยังไม่ใช้แนวทางการควบคุมภายใน คือ กิจกรรมการจ่ายชำระหนี้ ซึ่งไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่อย่างเหมาะสมอันได้แก่ พนักงานจัดทำใบสำคัญจ่าย การเขียนเช็ค และผู้ทำรายการเงินสดและเงินฝากธนาคาร กับผู้จัดทำบกระทบยอดเงินฝากเป็นคนเดียวกัน อาจทำให้เกิดความเสี่ยงเรื่อง การทุจริตภายในองค์กร และการตรวจนับเงินสดย่อยโดยไม่บอกล่วงหน้ากับผู้รักษาเงินสดย่อย ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบภายในที่อย่างหนึ่ง

กิจการมีการกำหนดนโยบายในการจัดหาสินค้าและบริการ และอำนาจการอนุมัติที่ชัดเจน ยกเว้นแต่วัตถุดิบที่ได้ถูกระบุให้ซื้อจากผู้ขายที่ทางสำนักงานใหญ่คัดเลือกไว้ ซึ่งเหตุผลเนื่องจากวัตถุดิบในการผลิตถูกออกแบบจากสำนักงานใหญ่ ส่วนประกอบบางชิ้นส่วนต้องสั่งทำเฉพาะดังนั้นจึงมีผู้ขายรายเดียว ทำให้เกิดการผูกขาดของผู้ขายไม่มีอำนาจต่อรอง อย่างไรก็ตามยังพบว่ากิจการไม่มีนโยบายการหมุนเวียนพนักงานในการจัดหา ซึ่งมีความเสี่ยงในการทุจริตของพนักงานจัดหาในกิจกรรมการตรวจรับสำหรับกรณีที่เป็นวัตถุดิบ โดยส่วนใหญ่จะใช้วิธีชั่งน้ำหนัก ร่วมกับการนับจำนวนขึ้นเนื่องจากเป็นของที่มีมูลค่าสูง ผู้ตรวจรับจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับอนุมัติจากผู้บริหาร ด้านระบบเจ้าหน้าที่พบว่า กิจการมีการตรวจสอบความถูกต้องก่อนการบันทึกรายการ และจัดทำบกระทบบยอดระหว่างบัญชีคุมเจ้าหน้าที่กับบัญชีเจ้าหน้าที่รายตัวซึ่งเป็นเพียงการตรวจสอบภายในองค์กรแต่กิจการไม่ได้จัดทำหนังสือยืนยันยอดเจ้าหน้าที่

วงจการผลิต

จากการประเมินผลการควบคุมภายในของวงจการผลิตพบว่า กิจการใช้แนวทางการควบคุมภายในโดยส่วนใหญ่ คือ กิจกรรมการวางแผนการผลิต กิจกรรมการบริหารสินค้าคงเหลือ และคลังสินค้ามีการใช้แนวทางการวางแผนการควบคุมภายในตามทฤษฎีทั้งหมด ซึ่งถือว่ากิจการให้ความสำคัญกับการควบคุมภายในของสินค้าคงเหลือและการวางแผนการผลิตเป็นอย่างมาก ในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์พบว่าไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของกิจการ เนื่องจากแผนกพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์อยู่ที่สำนักงานใหญ่ในประเทศเดนมาร์ก แต่ผลของการประเมินด้านกิจกรรมการบริหารวัสดุจะเห็นได้ว่าผู้บริหารไม่ได้เข้มงวดกับการควบคุมภายในด้านวัสดุอุปกรณ์มากนัก

กิจกรรมการดำเนินการผลิตมีหลายขั้นตอน โดยเฉพาะการแปรรูปอัญมณี ซึ่งเป็นการผลิตเครื่องประดับที่มีขั้นตอนละเอียดและต้องใช้แรงงานฝีมือเกือบทั้งหมด จึงยากในการควบคุม โดยเฉพาะวัตถุดิบที่ใช้ผลิตเป็นของที่มีมูลค่าสูง กิจการจึงมีการกำหนดนโยบายที่ใช้ในการควบคุมภายในทั้งทางด้านการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี การแบ่งหน้าที่ผู้รับผิดชอบในแต่ละส่วนงาน เช่น การควบคุมน้ำหนักของเสียในกระบวนการผลิต แต่อย่างไรก็ตามการควบคุมเหล่านี้ไม่สามารถทำได้เต็มที่ ผู้บริหารจึงต้องนำการควบคุมด้านอื่นเข้ามาเสริม ได้แก่ การติดกล้องวงจรปิด การตรวจค้นร่างกายก่อนออกภายนอกบริเวณการผลิต เป็นต้น

วงจรมีบัญชีแยกประเภท

จากการประเมินผลการควบคุมภายในของวงจรมีบัญชีแยกประเภท พบว่ากิจการใช้แนวทางการควบคุมภายใน โดยกิจการมีการใช้แนวทางการควบคุมภายในสำหรับการควบคุมทั่วไปตามทฤษฎี เว้นแต่ไม่มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานในการระบุอำนาจหน้าที่ของพนักงานแต่ละตำแหน่งที่ชัดเจน รวมทั้งผังทางเดินเอกสารที่แสดงภาพรวมของระบบ ส่วนแนวทางการควบคุมภายในสำหรับการควบคุมรายการค้ำนั้น กิจการมีการใช้แนวทางการควบคุมภายในอย่างเหมาะสม เนื่องจากมีการนำโปรแกรมทางบัญชีเข้ามาช่วยในการดำเนินการ

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ความเสี่ยงจากผลการประเมินระบบการควบคุมภายในของ บริษัท จอร์จ เจนเซน (ประเทศไทย) จำกัด จากแบบสอบถาม และเสนอแนวทางแก้ไข

การศึกษาการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี เพื่อการวางแผนควบคุมภายในจากผังทางเดินเอกสารและการประเมินการควบคุมภายในของกิจการ และจากแบบสอบถามทำให้ทราบถึงแนวทางการควบคุมภายในของบริษัทโดยรวม แต่อย่างไรก็ตามผลการประเมินการควบคุมภายในโดยนำเอาทฤษฎีมาประกอบในการศึกษา มีข้อค้นพบที่อาจทำให้เกิดความเสี่ยงและปัญหาในแต่ละวงจรมีดังนี้

จากวงจรรายได้กิจการมีความเสี่ยงที่อาจจะความผิดพลาดในการออกใบลดหนี้ซ้ำซ้อนไม่มีตัวตน สำหรับวงจรรายจ่ายนั้นกิจการมีความเสี่ยงจากการที่ไม่มีการจัดทำระเบียบ วิธีการปฏิบัติงานนโยบายรองรับในด้านการจัดซื้อ การทำสัญญาทางการค้ากับผู้ขาย และวิธีการคัดเลือกผู้ขาย โดยเฉพาะในกรณีของผู้ขายวัตถุดิบในต่างประเทศ ซึ่งถือว่ามีอำนาจผูกขาดเนื่องจากเป็นผู้ขายรายเดียวสำหรับวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตทำให้กิจการไม่มีอำนาจต่อรองมากนัก ซึ่งอำนาจการตัดสินใจคัดเลือกผู้ขายสำหรับวัตถุดิบเป็นของสำนักงานใหญ่ นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงด้านมาตรฐานสินค้าต่ำทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายซ้ำซ้อนในการซื้อสินค้าอีกครั้ง ต้นทุนสินค้าที่ผลิตสูงขึ้นซึ่งเกิดจากการที่กิจการไม่มีการควบคุมเรื่องการจัดหาการจัดลำดับคุณภาพของสินค้าและบริการ การไม่หมุนเวียนเจ้าหน้าที่ การทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากไม่วิธีการปฏิบัติงานสำหรับพนักงานจัดซื้อที่ชัดเจน การเกิดการทุจริตภายในองค์กรเมื่อกิจการไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่อย่างเหมาะสมในการจ่ายชำระเงิน ไม่มีการตรวจนับเงินสดย่อยไม่ได้แจ้งล่วงหน้า การตรวจนับสินค้าและไม่มีการยืนยันยอดเจ้าหน้าที่ มีความเสี่ยงการบันทึกบัญชีผิดพลาด ด้านวงจรรการผลิตมีความเสี่ยงในการผลิตที่ล่าช้าส่งผลกระทบต่อต้นทุนผลิตสูงจากการที่กิจการไม่กำหนดการประเมินผลการใช้งานหรือบำรุงรักษาเครื่องจักร ความเสี่ยงที่กิจการมีต้นทุนสูงจากการยกเลิกคำสั่งผลิตจากสำนักงานใหญ่ล่าช้าซึ่งกิจการได้ดำเนินการผลิตไปแล้ว การไม่แบ่งแยกหน้าที่ของพนักงานรับจ่ายวัสดุซึ่งง่ายต่อการปิดบัง

การกระทำที่ไม่ถูกต้อง การไม่จัดทำรายงานการเคลื่อนไหวของวัสดุ เพื่อให้สามารถติดตามแก้ไข เนื่องจากอาจมีการสั่งสินค้ามากเกินความต้องการทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ความเสี่ยงจากการลักทรัพย์ การยกยอกน้ำหนักวัสดุได้แก่ ทองและเงิน ซึ่งมีการสูญเสยระหว่างการผลิตในส่วนที่กิจการไม่สามารถควบคุมได้ และวงจรสุดท้ายได้แก่ วงจรบัญชีแยกประเภท มีความเสี่ยงในการทำงานที่ขาดประสิทธิภาพ การทำงานที่ไม่บรรลุหน้าที่ที่รับผิดชอบ เนื่องจากไม่มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจนกับพนักงานในแต่ละหน่วยงาน กิจการมีการทำงานที่ซ้ำซ้อนในการทำงาน 2 ระบบ ทำให้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับค่าจ้างพนักงานที่เพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี เพื่อการวางแผนการควบคุมภายในของธุรกิจอุตสาหกรรมแปรรูปอัญมณี กรณีศึกษา บริษัท จอร์จ เจนเซน (ประเทศไทย) จำกัดนั้นกิจการมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี สำหรับการวางแผนการควบคุมภายในของกิจการ โดยใช้กรอบการบริหารความเสี่ยงของ COSO เป็นแนวทางในการประเมินระบบการควบคุมภายในของกิจการเพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงและเสนอแนวทางแก้ไข และทำการศึกษาระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการควบคุมภายในของกิจการแบบเจาะลึกจากผู้บริหารและพนักงานปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง โดยแสดงเป็นผังทางเดินเอกสารพร้อมอธิบายขั้นตอนการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีในวงจรการค้าทั้ง 4 วงจร อันได้แก่ วงจรรายได้ วงจรรายจ่าย วงจรการผลิต และวงจรบัญชีแยกประเภท

จากการผลการประเมินความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO ในแบบสอบถามพบว่า กิจการมีการใช้แนวทางการควบคุมภายในในแต่ละวงจรรายการค้าทั้ง 4 โดยกิจกรรมในวงจรรายได้นั้น ได้แก่ ด้านการขาย ด้านการรับคำสั่งซื้อ ด้านการจัดส่งสินค้า ด้านการชดเชยสินค้ารับคืนและการออกใบลดหนี้ ด้านการเก็บเงินจากลูกค้า การติดตามหนี้ และด้านระบบลูกหนี้ ซึ่งมีการใช้แนวทางการควบคุมภายในเป็นส่วนใหญ่ สำหรับกิจกรรมที่ไม่มีการใช้แนวทางการควบคุมภายใน อันได้แก่ ด้านการตลาด ด้านสินเชื่อ นั้น เนื่องจากกิจการไม่มีกิจกรรมทั้ง 2 ในการดำเนินงานภายในกิจการ เนื่องจากลูกค้าของกิจการมีรายเดียวคือ สำนักงานใหญ่ สำหรับวงจรรายจ่ายกิจการมีการใช้แนวทางการควบคุมภายในเป็นส่วนใหญ่ ทั้งการควบคุมภายในทั่วไป การจัดซื้อจัดหา การตรวจรับสินค้า การจ่ายชำระหนี้ ด้านระบบเจ้าหนี้และการควบคุมเงินสดย่อย ในส่วนกิจกรรมที่มีความเสี่ยงที่สำคัญจากการไม่ใช้แนวทางการควบคุมภายใน คือการไม่แบ่งแยกหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายชำระหนี้ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสี่ยงในเรื่องการทุจริตและอาจเกิดความผิดพลาดได้ และด้านการ

จัดซื้อวัตถุดิบซึ่งผู้ขายผูกขาดเนื่องจากเป็นผู้ขายรายเดียว ทำให้ขาดอำนาจการต่อรองและอาจเกิดการเสียเปรียบทางการค้า สำหรับวงจรการผลิตจากการประเมินการควบคุมภายในส่วนใหญ่มีการควบคุมที่ดี โดยเฉพาะกิจกรรมการวางแผนการผลิต กิจกรรมการบริหารสินค้าคงเหลือและคลังสินค้า การจ่ายและการจัดเก็บวัสดุ ส่วนในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์พบว่า ไม่มีการใช้แนวทางการควบคุมภายในเนื่องจากไม่มีแผนกออกแบบผลิตภัณฑ์ในกิจการ วงจรการค้าสุดท้ายคือ วงจรบัญชีแยกประเภท ซึ่งกิจการมีการใช้แนวทางการควบคุมภายในที่ดีในทุกกิจกรรม ยกเว้นในเรื่อง การไม่จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน

จากวงจรการผลิตกิจการมีการวางแผนการผลิต การบริหารสินค้าคงเหลือที่ดี การตรวจนับสินค้าคงเหลืออย่างสม่ำเสมอ และมีการควบคุมของเสียทั้งเศษซากและส่วนสูญเสียในกระบวนการผลิตตามทฤษฎีแนวทางการควบคุมภายใน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานศึกษาของ ศรีเพ็ญ วงษ์เขียว (2543) เรื่อง “การใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชี เพื่อการวางแผนและควบคุมของธุรกิจผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปเพื่อส่งออกในจังหวัดเชียงใหม่” ซึ่งเรื่องการวางแผนและควบคุมกระบวนการผลิต ไม่มีการจัดทำรายงานสินค้าสำเร็จรูป สินค้าชำรุดหรือเศษซาก

จากวงจรรายจ่าย กิจการไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่ที่เหมาะสมเรื่องการจ่ายชำระหนี้ อาจทำให้เกิดความเสี่ยงในเรื่องการทุจริตยกยอกเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ วลัยรัตน์ ชื่นธีระวงศ์ (2544) เรื่อง “ปัญหาของการควบคุมภายในทางการบัญชีของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงราย” คือ มีระบบการควบคุมภายในบกพร่องจากการที่ไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่อย่างชัดเจน ทำให้มีความเสี่ยงและอาจเกิดปัญหาความผิดพลาด การทุจริตและขาดประสิทธิภาพในการทำงาน และในส่วนของวงจรบัญชีแยกประเภท กิจการได้นำข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีจากรายการค้าทุกวงจรมาจัดทำรายงานการวางแผนควบคุมและช่วยในการตัดสินใจเพื่อผู้บริหาร ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานศึกษาของ กนกวรรณ ปุ่มหทัยวุฒิ (2547) เรื่อง “การใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการวางแผนและควบคุมของธุรกิจอุตสาหกรรมโรงสีในจังหวัดนครสวรรค์” โดยมีการนำข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้ในการทำรายงานต่างๆ เพื่อผู้บริหารสำหรับช่วยในการตัดสินใจที่ถูกต้อง รวดเร็วทันต่อเวลา รวมทั้งการนำข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้ในการวางแผนการควบคุมอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้

ข้อเสนอแนะการปรับปรุงระบบการควบคุมภายในและการเสนอการนำข้อมูลสารสนเทศทางการบัญชีมาใช้สำหรับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากกิจกรรมที่ไม่ใช้แนวทางการควบคุมภายในมีดังนี้

1. ผู้บริหารควรมีการตรวจสอบภายในภายในองค์กร เพื่อสามารถตรวจสอบการทำงานและการปฏิบัติงาน รวมทั้งปิดช่องว่างและการทุจริตในหน้าที่
2. ควรจัดอบรมพนักงาน และวางนโยบายการควบคุมการปฏิบัติงาน การจัดทำคู่มือการทำงาน การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อให้มีมาตรฐานการทำงานที่ดี เพื่อช่วยลดต้นทุนและสร้างจุดยืนในการทำงานสำหรับพนักงานในองค์กร ทำให้สามารถสร้างประสิทธิภาพการทำงาน of พนักงานในแต่ละหน่วยงานอีกด้วย
3. ควรมีการใช้การควบคุมภายในด้านเอกสาร เพื่อการป้องกันความผิดพลาดได้แก่ การใช้บาร์โค้ด การใช้ระบบสารสนเทศและระบบการรักษาความปลอดภัย อาทิ กล้องวงจรปิด การตรวจร่างกายก่อนออกนอกบริเวณ โรงงานอย่างเข้มงวด เพราะถึงแม้ว่ากิจการจะมีระบบการควบคุมภายในด้านสารสนเทศทางการบัญชี ก็อาจไม่เพียงพอเนื่องจากธุรกิจอัญมณีมีการใช้วัตถุดิบที่มีมูลค่าสูงและมีขนาดเล็ก เสี่ยงต่อการลักขโมย
4. ควรมีการปรับปรุงการสื่อสารภายในองค์กรและภายนอกองค์กร โดยเฉพาะสำนักงานใหญ่และผู้ขาย อาทิ การขอสัญญาทำการค้าจากผู้ขายและสำนักงานใหญ่ และการจัดทำรายงานคำสั่งผลิตคงเหลือ เพื่อไม่ให้เกิดการเสียโอกาสทางการค้าและต้นทุนที่สูง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

จากการศึกษาในครั้งนี้ได้มีการประเมินผลการควบคุมภายในของกิจการ ซึ่งเป็นธุรกิจอุตสาหกรรมอัญมณี ทำให้ทราบความเสี่ยงและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กร และจากข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารวางนโยบายการตรวจสอบภายในเข้ามาช่วยในการควบคุมภายในของกิจการ ซึ่งเป็นวิธีที่วิธีหนึ่งในการตรวจสอบความถูกต้อง และปฏิบัติตามแนวทางการควบคุมภายในของกิจการ ดังนั้นผู้สนใจควรจะศึกษาเรื่องการตรวจสอบภายในสำหรับธุรกิจอุตสาหกรรมอัญมณีต่อไป